

Sint Hubertus te Berkel:

In het uitvoerig archief, dat bij dit gilde gelukkig is bewaard gebleven, is de hele geschiedenis van het Sint-Hubertusgilde te volgen. Het ontstond als Mussen- en Mollengilde in 1856 en deze functie heeft het bewaard tot in november 1912. Op 19 oktober 1856 zocht het aansluiting bij de "H. Roomse Catolieke kerk" te Berkel en in 1860 werd het omgevormd tot een officieel Schuttersgilde of Koningsgilde.

1. Het Mussen- en Mollengilde 1856

Zulke gilden waren in het midden van de negentiende eeuw op verscheidene plaatsen bekend. Toen het Sint-Hubertusgilde te Berkel op 23 september 1863 een wedstrijd ging organiseren, nodigde het daarvoor tientallen gilden uit de omgeving uit. Daartoe behoorden onder meer het Sint-Hubertusgilde van Loon op Zand, het Mussengilde van Tilburg-Goirke, het Mussengilde van Tilburg-Heikant, het Mussengilde van Oisterwijk, het Mussengilde van Helvoirt, het Mussengilde van Vught en het Mussengilde van Udenhout. Twee zilveren medailles en een zilveren "Ridderteeken" werden als prijzen gegeven. Het Mussengilde uit Tilburg-Heikant kon niet komen, omdat het nog niet "geconstitueerd" was. Ook uit andere agrarische gebieden in Noord-Brabant zijn zulke mussengilden bekend. Op geschept papier zonder watermerken staat opgeschreven het oudste "Reglement voor de Musschen en mollen Gilde, toegepast aan den H. Hubertus". Dit reglement werd vastgesteld "binnen Enschoot" op zondag 5 mei 1850. Achter "Enschoot" heeft een andere hand later "Berkel en Huiclom (Heukelom)" bijgeschreven. Dat kan kort daarna zijn gebeurd; waarschijnlijk hebben de gilden van Berkel en Enschoot aanvankelijk samengewerkt, zoals uit een brief uit 1856 blijkt. In de zestien artikelen van dit reglement worden de namen genoemd van het bestuur, een President, twee Commissarissen en een Secretaris-Penningmeester (art. 1-3); zij worden telkens voor twee jaren aangesteld. De leden van het gilde moeten minstens achttien jaar oud zijn (art. 5). Begin mei en begin november, "zo mogelijk op Sint-Hubertusdag", worden vergaderingen gehouden, waar wordt vastgesteld hoeveel mussenkoppen en mollenstaarten ieder lid moet leveren (art. 4, 7, 8); de mussen en mollen moeten "binnen deze gemeente geschoten of gevangen" zijn. De artikelen 13 en 14 behandelen de teerdag. Een tweede "Reglement voor de Gilde van den H. Hubertus ter uitroeijing van Musschen en Mollen" is geschreven op geschept papier met watermerken "Eendracht maakt Macht. Pro Patria" en "V D L". Het is blijkbaar een concept; het is niet af, niet gedateerd en niet ondertekend. In grote lijnen wordt in zeventien artikelen hetzelfde behandeld als in het reglement van 1850, maar het is jonger. Terwijl in het oude reglement de entree-prijs voor nieuwe leden nog 50 cents was (art. 6), is die nu verhoogd tot twee guldens (art. 16); de gildeleden moeten 'inwoonder der Gemeente Berkel c.a.' zijn. De vergaderingen zijn uitgebreid tot minstens viermaal in het jaar, in januari, april, juli en oktober; dan moeten de mussen en mollen worden ingeleverd. Uit welk jaar dit nieuwe concept-reglement stamt, is niet uit te maken. Eerst in november 1912 werd te Berkel door het Sint-Hubertusgilde besloten, dat "het inleveren van musschen en mollen voor altijd werd afgeschaft". Het mussengilde te Enschoot bestond nog een tijd na de oorlog 1914-1918, toen door de Noordbrabantse Christelijke Boerenbond in verscheidene dorpen nieuwe mussengilden werden opgericht. Te Enschoot vergaderde het gilde in café Vugts en later in café J. van Breugel, maar van dat mussengilde zijn alle papieren verdwenen, behalve het oudste reglement van 1850. Berkel ontwierp, waarschijnlijk rond 1856, een nieuw eigen reglement, dat toen niet werd voltooid, maar in het schuttersreglement van 1860 werd opgenomen. Uit 1856 dateert een "Reglement Dezer Gilde van den H. Hubertus, Rizerende in deze gemeente progie Berkel, heeft zich besloten met een christelijk berigt tot de H. Roomse Catolieke kerk op Zondag den 19 October in het jaar 1856". Door dit reglement verplichten de gildebroeders zich in de parochiekerk alle gildemissen te zullen bijwonen en er te offeren; zij zullen ook de begrafenis van overleden gildebroeders verzorgen en de uitvaartdiensten bijwonen. Het reglement geschreven op geschept papier met watermerken "B" en "Pro Patria", is daarom merkwaardig omdat de bestuursleden er andere namen krijgen. Zij heten Hoofdman, twee diakens en een secretaris. Deze titels zullen blijven, wanneer het gilde in 1860 zich omvormt tot een officieel schuttersgilde of koningsgilde. Intussen waren er problemen gekomen bij het Mussengilde. In een niet ondertekende brief van de "gezelschappen ter Uitroeijing van Musschen en Mollen in de Gemeentens Berkel en Enschoot" aan de Commissaris van de Koning en aan Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant wordt geschreven dat "die Gilde sinds ongeheugelijke tijden (?) hebben bestaan" en dat zij tot nu toe "tot nut van tuin- en landbouw langs de openbare weg en in tuinen binnen de Gemeenten Berkel c.a. Musschen hebben geschoten". Een nieuwe wet van 6 maart 1852 had het schieten

op de openbare weg verboden en daarom vroegen zij nu verlof om toch "op de openbare wegen en voetpaden der Gemeente Berkel c.a. met het geweer Musschen te schieten". Mussen hebben immers de gewoonte het grootste deel van het jaar zich te voeden met de paardenmoppen tussen de karresporen en verschijnen alleen in het voorjaar op de landbouwgronden en natuurlijk ook in de oogstmaanden. De brief moet tussen 1852 en 1859 zijn verzonden. Immers op 31 oktober 1859 verscheen het antwoord: door de Commissaris van de Koning, P.J. Bosch van Drakestein, wordt aan de burgemeester van Berkel en aan de gildebroeders "P. Brekelmans c.s. te Berkel" het gevraagde verlof geweigerd. Misschien is dit de reden geweest, waarom het Mussen- en Mollengilde in 1860 overging tot het vormen van een schuttersgilde, dat op de vogel op de schutsboom ging schieten.

2 Het schuttersgilde

Op 22 september 1860 kregen L. Smeijers en 23 andere ingezetenen van de gemeente Berkel c.a. van de Commissaris van de Koning verlof om tijdens de kermis naar de vogel te mogen schieten. Datzelfde jaar kreeg het schuttersgilde zijn eerste koningsschild. Op 10 november 1860 werd het nieuwe Reglement in de gildekamer te Berkel goedgekeurd en door alle leden ondertekend. Dit "Reglement van het H. Hubertus Gilde te Berkel c.a." begint met de volgende inleiding: "Sedert onheugelijke tijden bestond dit Schuttersgezelschap onder den naam tot uitroeiing van Musschen en Mollen en werd heden in het Jaar 1860 onder de bescherming van den H. Hubertus tot eene Koningsgilde gevormd door de verknochtheid eensgezindheid en gepaard met milde bijdragen der ondergeteekende gildebroeders". En dan volgen 28 namen. Het zeer uitvoerig reglement bevat tachtig artikelen, o.a. over de bestuursleden, die de namen dragen uit het vorig reglement van 1856. Hun gildekleding wordt ook omschreven. De Hoofdman draagt een spies en een rode sjerp en wordt vergezeld door de twee oudste diakens met gele sjerpen. De Secretaris draagt eveneens een sjerp. De koning wordt vergezeld door twee diakens met oranje sluiers. De keizer ontvangt van het gilde een zilveren kruis en draagt een staf en een witte schouderluier. De standaardrijder rijdt te paard en is gekleed in een rode sjerp en een steekhoed met pluim, terwijl het "klein vaantje" ook door een gildebroeder te paard wordt gedragen; ook deze vaandrager draagt een sjerp en een steekhoed. In de stoet rijdt ook te paard een geklede Hubertus mee. Per jaar worden vier vergaderingen gehouden, in februari, mei, augustus en november, "als wanneer dan de Leden het getal Musschenkoppen en Mollenstaarten zullen moeten inleveren, waarvoor zij zijn aangeslagen". De twee jongste Diakens zullen de Mussenkoppen en Mollenstaarten keuren (Hoofdstuk V, art. 3). Het laatste hoofdstuk XI geeft hierover meer details en schrijft een boete voor voor elke mus en elke mol, die dan ontbreekt, "terwijl vijf jonge Musschen zooveel zullen afdoen als eene oude en twee Mollen voor eene Musch zullen worden gerekend." Niemand mag mussen of mollen bemachtigen op het land van wie niemand lid van het gilde is op een boete van twee cents voor elke mus of mol. Niemand mag mussen of mollen kopen of weggeven of verkopen op een boete van 50 cents. Wie op de vergadering de meeste mussen heeft, "trekt 10 cents" en voor de meeste mollen 5 cents. Een volgend artikel schrijft voor, dat men in het geweer geen "grote Hagel of Papier-stoppen" mag gebruiken, maar slechts kleine hagel of "zoogenaamde musschenstoppen" en stoppen van haar. Er wordt verboden te schieten op "eenig wild, door de wet verboden" en in de nabijheid van de kerk tijdens de godsdienstoefeningen. Het "Groot rekeningenboek van Uitgaven en Ontvangsten van Hubertusgilde" begint in januari 1861 en omvat tot 1949 talloze gegevens over de contributies, de vogels en de prijzen, de teerdagen en het kermisvieren. Zo werden in 1862 uitbetalingen gedaan aan de gemeente voor het "schutsveld", aan de zilversmid J. Deltour te Tilburg voor drie zilveren medailles, aan P. Brekelmans voor het maken van drie vogels en in oktober 1862 werd f. 8,-- betaald voor het koningsschild van 1860; dit laatste klopt met de jaarletter op dat schild. Dat het gilde zijn patroonheilige eerde, de jagerspatroon St. Hubertus, blijkt uit de aanschaf van "Den Hubertus Hoorn" in 1862. Volgens een afzonderlijk "Reglement van Orde op de Hoorntjes" uit 1873 was elk gildelid verplicht zijn hoorntje op de borst te dragen op alle gildebijeenkomsten en tevens bij een gilde-uitvaart. "Nieuwe hoorntjes" worden er telkens gemaakt. 7 in 1885-1886, 11 in 1893-1894, en telkens 10 in 1911, 1921 en 1933-1934. In 1864 werd er betaald voor een tromvel op de trom, in 1868 voor "twee kruithoorns" om de hagel droog te houden, in 1881 voor de standaard en in 1890-1891 werden "eerekruisen" gekocht. Het aantal gildebroeders bleef in de negentiende eeuw groeien, 23 in 1868, 28 in 1883 en 32 in 1896-1897. Hun teerdagen moeten wel heel gezellig zijn geweest. In 1864 werd besloten Arnold Brekelmans tot vaste herbergier van het gilde te kiezen. Jaarlijks komt in het rekeningenboek een "vet varken", aardappelen, bier enz.

voor; het vet varken verdween eerst uit de rekening van 1939-1940, waarna men genoeg nam met konijnen en ganzen, die men uiteraard wel ergens kon krijgen. Bij het uittrekken van het gilde tijdens de kermis liepen blijkbaar ook kinderen mee. In 1873 betaalde men voor bloemen en kransjes voor de meisjes en in 1898 onthaalde men de bruidjes en de jongens. Rouwkladeren werden blijkbaar ook verhuurd. In 1862-1863 staan zij vermeld bij de inkomsten en zij worden ook nog vermeld in 1902-1903. Op de 'Sterflijst der Gildebroeders en Zusters', de echtgenoten van de gildebroeders, komen uit de jaren 1862-1949 61 namen voor. In 1885 overleed Johan Baptist Adams, die in 1860 burgemeester was van Berkel en een van de oprichters van het Sint-Hubertusgilde; hij was de eerste secretaris van het gilde en heel wat papieren uit het rijke gilde-archief zijn door hem volgeschreven. Als voorzitter van de vergadering van het gilde op 3 mei 1874 noteerde hij, dat er een brief was binnengekomen van de burgemeester met het verzoek om het 25-jarig kroningsfeest van Koning Willem III met een grote optocht door het dorp te vieren. Die optocht zou op 12 mei rondtrekken en ook het Sint-Ambrosiusgilde zou meedoen. Op die dag zou een zilveren medaille worden vershoten en de winnaar zou voor zijn gehele leven de titel van "Ridderkoning" ontvangen. Wel werd besloten dat na het overlijden van de ridderkoning deze medaille op het koningsvest zou worden bevestigd. Zo schreef Johan Baptist Adams in een kort verslag van de vergadering. Op het koningsvest met de koningsschilden bevinden zich thans nog twee erekruisen. Een ervan herinnert aan de "Kringdag 1964 te Haaren" en behoort bij het prijszilver. Het tweede gekroonde kruisje draagt op de voorzijde de gekroonde Nederlandse leeuw, die hier niet alleen de gebruikelijke pijlenbundel met de zeven pijlen van de zeven provinciën in zijn poot vasthoudt maar ook een boog, hetgeen zeer ongebruikelijk is; het enig zilvermerk is een zwaardje, dat dateert uit de jaren 1813-1906. Het medaillon van 1874 hangt aan een afzonderlijke ketting en op de voorzijde staat "Pro memoria. Berkel 12 mei 1849-1874"; de keerzijde vermeldt "Aan de Ridderkoning, St. Hubertus, P. Brenders". De eerste helft van de negentiende eeuw bracht in het gildeleven weinig verandering, maar nadat in november 1912 het mussen-schieten voorgoed was afgeschaft groeide het gilde tot een uitstekend gewerengilde. In november 1912 werd M. Robben tot nieuwe hoofdman gekozen en hij is dat gebleven tot 1949. Reeds in 1910 had men voor vier jaar de teerdag aanbesteed bij M. Robben; het bier kostte toen vijf cents per glas. Onder het bestuur van de nieuwe hoofdman viel de eerste wereldoorlog en de mobilisatie van 1914-1918, toen schietwedstrijden verboden waren. In 1919 echter werd de schutsboom weer hersteld en het dragen van de "hoorntjes" werd in 1922 weer uitdrukkelijk voorgeschreven. Het gilde ging vanaf 1922 deelnemen aan allerlei schutterswedstrijden in de nabije en verre omgeving. In de jaarverslagen uit de jaren 1922 tot 1939 staat ieder jaar genoteerd, hoeveel prijzen het Sint-Hubertusgilde wist te behalen. Toen in 1928 een kast voor de eretekens werd gekocht, konden daarin al 63 prijzen worden uitgesteld, waaronder drie koningskruisen en twee kampioensprijzen. In de jaren 1929-1939 werden nog eens 73 korpsprijzen gewonnen, o.a. drie kampioensprijzen en een koningskruis. Het aantal gildebroeders was het hoogst in 1924, toen 38 leden op de lijst stonden, maar daalde in de crisisjaren na 1930 en in maart 1940 telde het gilde 16 leden en 3 ere-leden. De tweede wereldoorlog brak uit en het eerste koningsschild na 1937 dateert van 1947. toen een nieuwe bloei begon en iedere vier jaren een nieuw koningsschild het koningsvest ging versieren. De gegevens uit deze jongste periode van het Sint-Hubertusgilde zijn ontleend aan het gildetijdschrift De Gildetrom (= D.G.). In 1953 werd het het gilde een vaste Vendel- en Tamboersgroep opgericht, die in 1966 het 12½-jarig bestaan vierde (D.G. 1966, p. 613). Op het Landjuweel te Tilburg in 1959 werd een prijs gewonnen voor het groepstrommen (D.G. 1959, p. 187). In 1960 vierde het gilde zijn honderdjarig bestaan op 14 augustus met een Kringdag (D.G. 1960, p. 223). Het Landjuweel te Oirschot in 1963 bracht voor het gilde prijzen op voor de standaardrijder, voor het gewerschieten en het vendelen (D.G. 1963, p. 389). Een nieuw schietterrein werd in 1965 geopend (D.G. 1965, p. 536) en in 1966 sloot het gilde zich aan bij de Zandley-Groep, die toen binnen de Kring Maasland was opgericht (D.G. 1966, p. 610, 612-613). In 1967 verhuisde het gilde naar Café Het Raadhuis bij de heer Vromans en men besloot toen naast het gewerschieten ook te gaan schieten met kruis- en handboog (D.G. 1967, p. 675). Hoewel het gilde in 1965 een prijs had behaald voor het beste gedeeltelijk gecostumeerd gilde (D.G. 1965, p. 557), werd in 1968 besloten een nieuw uniform te kiezen, een jagersjas met broek en hoed, en kort daarna wisten ze een prijs te winnen op de Kringdag van Maasland voor het "best gecostumeerd gilde" (D.G. 1968, p. 16, 35). Intussen had men na ruim 56 jaren het oude gildehuis verlaten (D.G. 1968, p. 16). Op 30 november 1968 overleed Kiske Mutsaerts. Hij was op 8 januari 1899 bij het Sint-Hubertusgilde aangenomen en dus zeventig

jaren gildelid. Tweemaal was hij koning geweest en hij had er in 1953 aan medegewerkt om van het gilde een vendelzwaaiend gilde te maken. Hij overleed als vrijgezel op 90-jarige leeftijd en werd met gilde-eer begraven. (D.G. 1968, p.67; 1969, p. 17). In 1972 werden voor de teerdag twee varkens aangekocht (D.G. 1972, p. 11). Naast dit herstel van een oude traditie staat een grote vernieuwing. Op 10 januari 1975 werd besloten voortaan met de kruisboog te schieten (D.G. 1975, p. 12). Toch werd in mei 1976 door het gilde in hun stamhuis "Het Raadhuis" te Berkel een feestdag gevierd, omdat R. Vromans, P. van Dongen, Th. Adams en Sj. Scheffers kampioen van heel Nederland waren geworden in het gewerschieten op de wipboom (D.G. 1976, p. 33). Op 15 augustus 1976 werd de Kringdag van Maasland gehouden bij St. Hubertus te Berkel omdat het gilde toen 120 jaren bestond (D.G. 1976, p. 50). Hiermee zijn we weer terug bij het begin. Het Reglement van het Mussen- en Mollengilde uit 1850 was geschreven te Enschoot en eerst in 1856 werd daarbij geschreven "Berkel". Uit 1856 dateert bovendien het Reglement uit Berkel, dat gericht was aan de R.K. Kerk van Berkel en enige kerkelijke verplichtingen van het gilde omschreef. Over de laatste vijftig jaren zijn nog meer gegevens te vinden in het gedenkboek van de Kring Maasland 1935-1985. De uitzonderlijke naam "diakens" voor enige bestuursleden is tot heden bewaard gebleven.

Enige bronnen:

1. Gilde-Archief.
2. M. Th. Hoogedoorn, Sprokkelingen uit de geschiedenis onzer gemeente.
  - a. Het Gilde Sint Hubertus te Berkel (Mussen- en MoUengilde).
  - b. Het Koningsgilde Sint Hubertus te Berkel (Reglement 1860).
  - c. Daar komende schutters (1976).
3. Gilden Kring Maasland 1935 -1985. Gedenkboek, p. 67-69.

3. Het Koningszilver 1860-1979.

1860

"Lang leeft Hubertus eerste Koning. Door kruid en lood in Berkels Gild. Dat hij naar 't feest van zijne krooning lang drager blijve van het Schild. Voor Adriaan Hoevenaars, koning geschoten October 1860." Afbeelding: zittende ambachtsman. Schild met genopte rand. Merken: leeuwte 2, kopje K, jaarletter c (1862) en meesterteken GP boven een figuurtje (onbekend).

1862

"Broeders! van St. Hubertus Gild te Berkel Houdt goeden moed, Spaart noch Kruid noch lood, want anders staat gij voor het Keizerdom bloot. Minacht mij toch niet, wanneer ik den vogel weer afschiet. Adrianus Hoevenaars October 1862." Afbeelding: vaan met drie zes-sterren boven twee gekruiste geweren. Schild met genopte rand. Merken: leeuwte 2, kopje K, jaarletter d (1863) en HH 82 (= H. Hemelbach, Oisterwijk-'s-Hertogenbosch). Adriaan Hoevenaars overleed in 1890. Hij was Mr. Klompenmaker.

1867

"Viva! Hoera! geen Keizer thans, 't Gevaar is weer geweken. Want Berkelsch Kuiper heeft met glans Den Vogel neer gestreken. Past op voor Peer Den 2den Keer. Den Koningsvogel afgeschoten door P. Brenders 3 October 1867." Afbeelding: de kuiper temidden van biertonnen en zittend op een bierton met het geweer in zijn hand, terwijl hij met de andere hand het glas omhoogheft. Schild met genopte rand. Merken: leeuwte 2, kopje K, jaarletter i (1868) en HH 82 (zie 1862).

1874

"Neerland viert het Zilverfeest voor Koning en Vaderland. Ik schiet Hubertus vogel af met eene vaste hand. Martien Verhoeven Berkel 5 October 1874." Afbeelding: boer achter ploeg met paard. Schild met genopte rand, h. 16,5 cm. Merken: leeuwte 2, kopje K, jaarletter p (1874) en HH 82 (zie 1862).

1880

"Met een vaste hand en zegen van bove Heb ik Hubertus Vogel afgeschote Op den dag dat ik was 25 jare bij de Gild. Ik tel 65 jaar, ben 3de lid en 4de Koning, Thomas Brekelmans Berkel 4 October 1880." Afbeelding: timmerman met zijn werktuigen in zijn werkplaats. Schild met genopte rand, h. 16,5 cm. Merken: leeuwte 2, kopje K, jaarletter w (1881) en HH 82 (zie 1862). Thomas Brekelmans overleed in 1893.

1882

"HUBERTUS is onze PATROON dus krijg ik voor loon ten tweede maal de Koningskroon dus Broeder schiet en gunt mijn den derde Koningsvogel niet. P. Brenders I October 1882." Afbeelding: twee biertonnen en staande schutter met geweer. Hartvormig schild met genopte rad, h. 14,5 cm. Merk: waarschijnlijk HH 7 (H.C.V. Hermans, Helmond). Peer Brenders overleed als "koning" in juli 1887; vanaf 1860 was hij gildebroeder. 1887 "Onze koning overleden, dus strijden wij om een vrije kroon met niet te spaaren kruit of lood heb ik Hubertus vogel afgeschote.M. van Oirschot Berkel 18 3/10 87." Afbeelding: geen. Hartvormig schild met genopte rand. Merk: geen.

1889

"Mijn Broeders schonken mij de Kroon Door dappren strijd verdiend Dat ik ze lang nog dragen moog Dat wenscht mij elke vriend. A. Vermelis Berkel 18 7/10 89." Afbeelding: boer achter ploeg met paard. Schild met genopte rand. Merk: geen. Adriaan Vermelis overleed in 1891.

1895

"Terwijl ik hier den vogel schiet, schiet ik den vogel tot haarpleisier.J. v.d. BROEK, BERKEL 1895." Afbeelding: boer achter ploeg met paard. Schild met genopte rand, h. 16,5 cm. Merken: HH 7 (H.C.V. Hermans, Helmond), dolfijntje in driehoek (1893-1906) en twee onduidelijke merken. J. v.d. Broek overleed in maart 1935.

1899

"De wijnmaand nam maar pas begin. De koningsvogel stond Te gluren op Hubertus volk Of hij geen Koning vond. Die eer die palm viel mij ten deel. En daarom schenk ik 't gild Als blij herinnering aan dien dag met graagte ook dit schild. J. Brekelmans Berkel c.a. 1899."

Afbeelding: boer achter ploeg met twee paarden. Schild met genopte rand, h. 16,5 cm.

Merken: zwaardje en W.v.H. (W.N.M, van Hooft, YHertogenbosch). **1912**

"Buiten op 't vlak stond op een hoogen mast De koningsvogel hecht en vast Wie hem neerschoot was Koning, zeker, vast. Die eer viel mij ten deel Daarom offer ik dit zil'vren schild Ter gedachtenis aan St. Hubertus gild. J. van Rooi/ Berkel c.a. 1912." Afbeelding: twee werkers in een smederij met vuurovern, aambeeld en hamer. Schild met genopte rand. Merken: geen.

1920

"Na wreeden wereldkrijg Ontbrand een strijd in vree Op St. Hubertus Gild Om de eer van 't koningschap. Mij valt 't geluk ten deel Ik haal den vogel neer En word met luid hoezee Als koning toegejuicht. Benijdt mij broeders niet Bedenkt de koningskroon Vaak zwaar den drager drukt En vreugd slechts schenkt in schijn. C. Mutsaerts Berkel 4/10 1920." Afbeelding: zaaierende boer op zijn land. Schild met genopte rand. Merk: geen.

1925

"Ik schoot den Vogel neer Werd Koning van dit Gild En voor die hooge eer Schonk ik dit prachtig Schild. W. van Gorp KONING ST. HUBERTUS 5-10 BERKEL 1925." Afbeelding: koe en bloempjes. Schild, h. 15 cm. Merk: geen. In oktober 1929 bedankte W. van Gorp als lid van het St. Hubertusgilde. M. Sweens werd de nieuwe koning (nov. 1929) van hem is geen schild bekend.

1933

"Een scherp oog en vaste hand Daar is geen Schutter voor Bestand. H. Snoeren St. Hubertus Berkel 29-9-33." Afbeelding: boer met ploeg en paard; op de achtergrond een kerkje.

Merken: zwaardje en een onbekend merk, dat ook op enige andere schilden voorkomt. Om nog onbekende redenen werd H. Snoeren in maart 1934 als lid ontslagen. M. Brekelmans werd de nieuwe koning (april 1934).

1934

"Een scherp oog en vaste hand Daar is Geen Vogel voor Bestand. Ik schoot dan ook met Eer Den KoningsVogel neer. M. Brekelmans. Koning St. Hubertus Berkel 29-9-33." (sic) Merken: twee onduidelijke merken. In januari 1935 bedankte Brekelmans als koning. De nieuwe koning heette H. Sweens(febr. 1935). Marinus Brekelmans overleed in maart 1936.

1937

"Mijn Koningschap wil ik aanvaarde Ik wil u aller Leider zijn Roem of eer heeft voor mij geen Waarde Alleen u Vriendschap vindt ik fijn. C. Mutsaerts Berkel 17-10-1937." Afbeelding: boer achter ploeg met paard. Op de achtergrond kerkje en schutsboom met de vogel. Schild h. 17 cm. Merk: onduidelijk. C. Mutsaerts was in 1965 87 jaar en Hoofdman (De Gildetrom, p. 536).

1947

"St. Hubert Gild viert feest alweer Wat hadden wij een schik De Vogel viel wel menig keer Maar Koning dat werd ik. M. Schijven, 11-10-1947, Berkel." Afbeelding: treinlokomotief, kerkje, huisje en tussen beide een schutter met geweer, schietend op de vogel op de

schutsboom. H. 17,5 cm. Merken: leeuwjtje 2, kopje K, jaarletter N (1947) en J 4 P (J.L. Pennings, 's-Hertogenbosch). 1951 "Molens dat is Hollands pracht Gildens Brabands trots Daarom schoot ik de vogel neer Hij zat niet vast maar los. Koning L.A. van Ras St. Hubertus 29-9-'51 Berkel." Afbeelding: molen en schutsboom met vogel. Merken: leeuwjtje 2, kopje K, jaarletter Q (1951) en J4P (zie 1947).

1955

"De vogel schoot ik naar omlaag en werd tot Koning toen verheven. Ook vendelen doe ik erg graag. Leider in vriendschap is mijn streven. C. Vromans 19-6-1955 Gilde St. Hubertus Berkel (N.B.).' Afbeelding: links een vendelier met vendel, rechts een gewerschutter schietend op de vogel op de schutsboom. Merken, leeuwjtje 11, kopje K, jaarletter U (1955) en A (hamer) W (= Anton Wilke, Tilburg).

1959

"In het Kroningsjaar van Paus Johannes XXIII, toen Juliana Koningin der Nederlanden was, schoot ik mijzelf Koning op 20 Juni, Berkel-Enschot c.a. St. Hubertusgilde,/. 77i. Korthout." Afbeelding: kantoer met loketten I en 2. Schild is 15 cm. hoog. Merken: leeuwjtje II, kopje K, jaarletter Z (1959) en L I V (L. Verbruggen, 's-Hertogenbosch).

1959

"Kringdag St. Catharina Den Dungen 16-8-1959 Voor den KONING van Maasland aangeboden door H.K.H. Prinses Wilhelmina." Op de achterzijde: "J.Th. Korthout Berkel N.B.". Afbeelding: een kroon. Dit groot schild is 18,5 cm hoog en 18,5 cm breed. Merken, leeuwjtje II, kopje K, jaarletter Z (1959) en JH 14 (Jos Heeren, Tilburg). Jan Korthout (D.G. 1960, p. 223) overleed te Udenhout 4 mei 1970 (D.G. 1970, P. 34). 1961 "Kringdag Gilde St. Hubertus Drunen. Voor den Koning van den Kring Maasland aangeboden door H.K.H. Prinses Wilhelmina 2-7-1961". Merken: leeuwjtje II, kopje K, jaarletter b (1961) en HV (Van Hout Ververgaard, Eindhoven).

1963

"Al ben ik jong van jaren, Een koningstitel wil iedereen vergaren. Om koning van dit gilde te zijn, Dat is voor mij wel heel erg fijn. Want eindelijk glipte ik door hun mazen En had ze allemaal te grazen. 22 juni 1963 Rini van Helvoirt." Afbeelding: St. Hubertus knielend voor het hert met een kruis tussen de geweitakken, twee jachthonden en "Gilde Sint Hubertus". Merken: leeuwjtje II, kopje K, jaarletter d (1963) en AM (?).

1967

"Ik, Sjef Roosen Gildetamboer van St. Hubertus te Berkel, Ik wilde zo gaarne de Schutterskoning worden en zie na durende strijd op 17 Juni 1967 Ben ik als Schutskoning overgebleven. Koning Sjef Roosen van het Gilde St. Hubertus Berkel." Afbeelding: voorgevel en poort van het "St. Elisabeth-Ziekenhuis". Merken: leeuwjtje II, kopje K, jaarletter i (1968) en M. v.d. B. (M. v.d. Bersselaar, Udenhout).

1971

"Al ben ik jong van jaren, de koningstitel wilde ik behalen. Na een zware strijd was ik mijn tegenstander kwijt. Daarom schenk ik dit gilde dit koningschilde. 11-6-71 Th. Adams CZ Gilde St. Hubertus Berkel." Afbeelding: rond wapen met anker en "De Hoop". Merken: leeuwjtje II, kopje K, jaarletter l (1971) en M (figuurtje) V (= Verhoeven, Oisterwijk).

1975

"De titel was voor mij de grootste beloning Na een dag vol zware strijd. Dus werd ik gekroond tot koning Hoezeer het mijn broeders spijt. 23-6-75.Rini Vromans." Afbeelding: kruis tussen geweitakken op de schedel van een hert. Merken: leeuwjtje II, kopje K, jaarletter u (1979) en M v/d B (zie 1967).

1979

"In dienst van't gerecht Kwam bij mij de Koningsvogel terecht. 25-6-1979. Koning St. Hubertusgilde Berkel DIRK KROOK" Afbeelding: Vrouwe Justitia, geblinddoekt, met weegschaal en zwaard. Op onderzijde een hertekop. Schild met genopte rand, h. 17,5 cm. Merken: leeuwjtje II, kopje K, jaarletter u (1979) en M v/d B (M.A.M, van den Bersselaar, Udenhout).

(bron: De Kleine Meijerij 1986 jaargang 37 blz. 4)